

I. УВОД

Уставни основ за доношење Омладинске политике, као и Закона о омладинском организовању, садржан је у Амандману XXXII став 1. тачка 12. Устава Републике Српске, према коме Република Српска уређује и обезбјеђује бригу о омладини, а основ за доношење Омладинске политике је прописан у члану 14. став 2. и члану 84. став 1. («Службени гласник Републике Српске», број 84/04).

Слиједом овог уставног принципа, Народна скупштина Републике Српске је, у новембру 2004. године, донијела Закон о омладинском организовању. Његова краткотрајна примјена показала је да Закон у основи одговара очекивањима и да је наишао на скоро опште прихватање од стране омладинских организација.

Међутим, да би се могла обезбиједити досљедна примјена Закона о омладинском организовању, те цјеловито регулисала материја коју обрађује Закон, прописана је обавеза доношења Омладинске политике, којом би се утврдили основни циљеви, правци развоја и задаци у Омладинском сектору. Под тим се подразумијева васпитање младих, његовање моралних, естетских, културних и спортских вриједности, развијање физичких и духовних вриједности личности, развијање свијести о хуманитарним вриједностима, личној и друштвеној одговорности, социјалној и здравственој заштити, запошљавању, екологији и др.

Према томе, вршење омладинске активности залази у велики број области које су регулисане одговарајућим законима, па су поједине области омладинског рада и њихове активности детаљно разрађене документом који је јединствен и заједнички за све субјекте који регулишу област рада и активност омладине.

Омладинском политиком јасно је утврђено да се омладинске активности одвијају у оквиру пет различитих области које су повезане јединственим уставним циљем који се огледа у бризи за дјецу и омладину.

С обзиром на ту чињеницу и значај овог документа, Закон о омладинском организовању је прописао да Омладинску политику доноси Народна скупштина Републике Српске за петогодишњи период (2006 - 2010. година). Омладинску политику за краткорочни период доноси Влада Републике Српске, на приједлог Министарства просвјете и културе, уз активно учешће представника омладине.

Учешће младих људи, у свим сферама јавног живота, представља један од главних циљева, како Савјета Европе, тако и Организације за европску безбједност и сарадњу (ОЕБС). Подстицањем, промовисањем и пружањем подршке учешћу младих у јавном животу, доводи се у први план не само проблеми младих људи, већ и проблеми који угрожавају све грађане, као што су незапосленост и дискриминација. Овим учешћем гради се, шири, и дјелотворнији савез између генерација, како би се заједничким снагама могли разријешити актуелни проблеми, али и изазови који се очекују у будућности.

Стога је Републички секретаријат за спорт и омладину, уважавајући европску праксу и стандарде, консултовао је велики број међународних институција и организација, које имају искуства у развоју Омладинске политике, како би овај стратешки документ омогућио активнији приступ Републике Српске и њених институција овој популацији њених грађана.

Сматрајући да је неопходно веће учешће младих у креирању омладинске политике, Републички секретаријат за спорт и омладину је формирао Управљачки комитет за омладину, који чине представници надлежних министарстава, Републичког секретаријата, Омладинског савјета Републике Српске и институција које се баве

питањима младих. Ово тијело, највећим дијелом чине млади људи, као и истакнути стручњаци из појединих области.

Омладинска политика представља стратегију која обезбјеђује систематско унапређење стања великог броја области (образовање, запошљавање, стамбена политика, слободно вријеме, здравље и друго), које су сфера интересовања младих људи.

Омладинска политика не представља само општа начела рјешавања проблема младих, него се развија у посебне програме и мјере којима се унапређује позиција и статус омладине, али и популације која не припада омладини (категорија лица од 13 до 18 година; адолесценти).

Програми и мјере који се доносе овим документом имају за циљ да пруже боље услове за живот, креативно испољавање и развој омладине, у складу са Законом о омладинском организовању, али и адолесцената, тј. лица између 13 и 18 година живота.

С обзиром на значај и комплексност ове проблематике, као и на чињеницу да је брига о омладини општи интерес Републике Српске, потребно је да се у процес развоја Омладинске политике укључи шира друштвена заједница, те да се створи институционална обавеза ресорним органима у спровођењу програма који ће се дефинисати омладинском политиком. Поред републичких институција врло је важно активно учешће и јединица локалне самоуправе, што је у складу са Европском повељом о учешћу младих на локалном нивоу.

Након спроведеног истраживања у Републици Српској, које је водио стручни тим са Филозофског факултета у Бањој Луци, добили смо релевантне податке о стању и проблемима младих које смо упоредили са многобројним истраживањима других институција и организација, која су реализована на нашем подручју.

На основу поменутих података, сачињена је анализа општег стања у Омладинском сектору у Републици Српској, коју у прилогу дајемо.

II. АНАЛИЗА ОПШТЕГ СТАЊА

Посљедице рата који је задесио простор некадашње Југославије, оставиле су немјерљиве утицаје на многе области и сфере друштвеног живота. Посебно су млади осјетили све ефекте који је рат проузроковао, што је довело до наглог погоршања услова за њихов живот. Истраживања која је објавио Милисављевић у зборнику «Дјеца у рату и послје рата», указују да је око 50% младих изгубило неког из породице или неког блиског.

Поред социјалног утицаја, рат је оставио и дубок утицај у економској сфери кроз девастацију и уништење привредних капацитета, незапосленост и сиромаштво, повећање стопе криминала и друго. Подаци УНДП БиХ, из 1999. године, указују да је друштвени бруто производ у БиХ износио мање од 40% друштвеног производа из 1991. године, а потврђује се истраживањем да 64% популације у Републици Српској живи у сиромаштву. Стопа незапослености у Републици Српској у периоду 2000. године, процјењује се на 56,5%, док данас износи око 44,7%. Наравно, оваква ситуација утицала је да се млади све више окрећу конзумацији алкохола и психоактивних супстанци. Према истраживању проф. др Савића, са тимом Филозофског факултета, објављеном у «Млади Републике Српске на почетку 21. вијека», данас је око 16% младих имало искуства са конзумирањем дрога.

Породица која представља ступ стабилне личности почиње да се маргинализује. Граница доби у којој се ступа у брак се помјера навише, посебно код младића. Истраживања показују да 45% младих нису ступили у брак. За јаснију слику, само је 28% младих испод 19 година који су у браку. Подаци указују да је негдје око 8,4% брачних парова који имају дјецу, а од тога највећи број има само једно дијете. Планирање потомства након 25. године је у складу са трендом све каснијег склапања брака, тако да 55,6% испитаника планира да има дјецу тек након 25.године. Млади у највећем броју (59,7%) живе са родитељима или родбином. Приближно, тек сваки 10. млади човјек старији од 19 година живи самостално. Рјешавање стамбеног проблема је једно од најважнијих разлога миграције младих из Републике Српске.

У степену кориштења савремених технологија, истраживања показују да 36,7% младих користи компјутер. Међутим, њих тек 15,4% има властити рачунар. Млади који не користе рачунар, као један од најважнијих разлога наводе недостатак средстава (85,7%).

Када је ријеч о друштвеној позицији младих у Републици Српској, не може се рећи да ова популација има нарочито великог утицаја на креирање опште друштвене политике у својој заједници. Према истраживањима, 63,30% младих оцјењује своју садашњост неповољном, док само 2,8% оцјењују своју садашњост изванредном. Упоређујући мишљење о садашњости својих вршњака из Западне Европе, млади у Републици Српској процјењују да је њихова садашњост добра и изванредна са 57,4%. Отуда се може закључити да млади имају позитивну перцепцију о животу у Западној Европи, што је разлог за миграције из Републике Српске. Процјењује се да око 58,8% младих жели напустити Републику Српску. При томе се, као најчешћи разлози, наводе незапосленост и финансијски проблеми, а чести разлози су и жеља за бољом будућношћу, стамбени проблеми, политичка ситуација и слаби услови за стручно усавршавање. Феномен «Одлива мозга» у «Извјештају о хуманом развоју», који је објавио УНДП 2001. године, указује на број од 92.000 младих људи који су напустили БиХ у периоду од 1996. до 2001.године.

Процјењујући будућност, 4,3% младих очекује повољну или изванредну, 27,8% очекује добру будућност, док 67,9% младих очекује и даље лошу или непознату будућност. Око 90% младих је забринуто за личну будућност или будућност блиских пријатеља.

Када је ријеч о подршци младим људима, истраживања показују да ученицима и студентима највише подршке дају родитељи (92,0%), док око 35% младих истиче да има подршку наставника.

Образовање представља један од кључних фактора личног и друштвеног прогреса. Према подацима које је 2000. године изнио УНИЦЕФ, предшколским установама је обухваћено само 5,8% мушке, односно 5,9% женске дјеце до пет година. Обухваћеност дјеце основним школовањем је око 95%. Провјерена писменост жена је 91%, а мушкараца 98%. Такође, забрињавајући је тренд опадања уписа младих на факултете. Факултетску диплому стекло је тек 0,6% младих до 25 година, а вишу школу 1,9%. Школска спрема родитеља показује да мајке имају слабије образовање од очева. Основна карактеристика школа који млади тренутно похађају су застарјелост и козервативност, јер та школа не подстиче креативно мишљење, док млади о факултетима имају често размишљање да не осигуравају квалитет и будућност. Студија УН БиХ «Млади у БиХ», која је објављена 2002. године, говори о квалитету образовања, гдје се тврди да 47,4% младих сматра да наставници не воде рачуна о ученицима. Такође, битно је напоменути и то да на образовни систем утичу и стање школских објеката, непостојање активног процеса усавршавања наставног особља, као и ниске плате наставника.

Млади са посебним потребама, категорија су на које друштво треба посебно да

обрати пажњу. Према истраживањима које је спровео Омладински комуникативни центар у Бањој Луци, око 60% младих сматра да наставни програм не задовољава потребе младих са посебним потребама, док 57% сматра да друштво не третира на адекватан начин младе са посебним потребама.

Стање запослености је веома тешко утврдити, али одређени подаци говоре да је она око 27, 4%. Међутим, у Републици Српској постоји доста «рада на црно», тако да су ови подаци веома непоуздани. Незапосленост према младима од 19 до 24 године је за 2,5 пута већа него код особа узраста од 25 до 49 година и 3,5 пута већа него код оних између 50 и 60 година. Један од разлога за овако висок степен незапослености младих је постојање услова (раднo искуство) која су неопходна за заснивање радног односа. Већина младих (око 51%) сматра да им је шанса да нађу жељени посао између 1% и 25%, док једна трећина испитаника вјерује у 50:50 шанси да нађе жељени посао, а само је 17% оптимиста који вјерују да им је шанса да нађу жељени посао преко 75%. Према подацима УН БиХ, само је 8% младих успјешно покушао покренути властити бизнис, док 28% није покушало због компликованих процедура, њих око 10% је покушало и одустало, а 54% није заинтересовано за властити бизнис. Из истог извора потврђује се да 58% младих нема никакав приход, а само 4% има приход преко 600КМ.

Као одговор на питање ко су животни узорци, 29,4% младих одговара са обични људи, 22,5% одговара са спортисти, 10,8% научници. Када је ријеч о друштвеној бризи, млади у највећем броју сматрају да «човјек треба да прво мисли о себи и ближњим, а друштвену бригу препусте онима који су задужени». Такође, агресивност код младих је изражена.

Слободно вријеме је веома важно за креирање здраве личности. Највише слободног времена млади проводе са вршњацима (61, 5%), као друга активност слободног времена наводи се праћење ТВ програма (47, 8%), трећа активност је посвећеност музици (32,1%) а спорт и помагање родитељима у кући обухватају око 32% одговора. Највише младих људи своје вријеме проводи пасивно, без креативних или рекреативних активности. Оваква ситуација произилази из чињенице да не постоји довољан број организација које се баве различитим активностима (спорт, култура, музика и слично), нити постоји организован друштвено- социјални живот у локалној заједници. Посјете библиотекама, галеријама, позориштима су веома ријетке. Око 68, 4% младих никада не посјећују галерије, музеје 63, 3%, позоришта 48, 5% и библиотеке 36, 6%. Ове институције немају развијене програме рада са младима. Потреба за дружењем младих се најчешће испољава кроз посјету кафићима. Готово 76% младих веома често посјећује кафиће. Са друге стране, 61% младих никада не посјећује културно-умјетничка друштва. На жалост, могућности младих да другачије осмисле своје слободно вријеме су веома мале. Око 40% младих сматра да има мале шансе да се баве спортом, око 60% младих сматра да имају мале шансе да се укључе у рад невладиних организација, иако постоји изражена жеља да се укључе у њихов рад (54, 0%). Највећи проблеми омладинских организација су неадекватни простори, недостатак финансија, стручна неспособљеност, неадекватна подршка власти на свим нивоима, злоупотреба положаја и лични интереси у организацијама.

Заштита околине је веома битан сегмент омладинске политике. На основу испитивања, око 83% младих људи сматра да се мало или нимало води брига о заштити околине.

За развој модерног друштвеног система, информисање представља веома важан фактор. Највише младих се користе путем ТВ и радио програма као средствима информисања (око 95%), док часописи представљају други значајан извор информација (око 70%). Међутим, око 70% младих према одређеним испитивањима мало или нимало користе интернет.

Тренд јачања социјалних девијација у Републици Српској је у узлазној путањи.

Према истраживањима, алкохол никада не конзумира 37,5% младих, око 40% младих понекад пије, док око 21% младих чешће конзумира алкохол. Када помињемо пушење дувана, испитивања показују да око 39% младих чине пушачи. Конзумирање дрога постаје све већи проблем. Према истраживању, 15, 8% мушкараца и 6, 8% дјевојака има искустава са узимањем дрога, најчешће марихуане. Око 37, 2% младих тврди да познаје вршњаке који узимају дрогу, а чак 18, 5% даје одговоре да познаје више од 6 својих вршњака који конзумирају дрогу. Поред марихуане, око 2% младих има искуства са хашишом и око 1% са екстазијем.

Здравље младих је веома битна категорија омладинске политике. Репродуктивно здравље је важно за младе. Око 66% младих, према одређеним подацима, одобрава секс прије брака, а 54% испитаника потврђује да користи контрацептивна средства. Старосни распон за прво сексуално искуство је између 16 и 20 година. Највећи број младих, према анкетама УН БиХ, сматра да им не пријети опасност од ХИВ/ АИДС, нити других полно преносивих болести. Најчешћи узроци смртности код младих су: повреде и тровања, а након тога обољења крвног система (21, 9%), док су на трећем мјесту различите несреће. Број самоубиства је у сталном порасту. Према истраживањима чак 87% младих сматра да је потребно отворити савјетовалиште за младе у мјесту у којем живе. Битно је напоменути да физичка неактивност код младих и дјеце веома утиче на неправилан психофизички развој.

Процес доношења одлука је веома битан за друштвени развој. Ипак, највећи број младих људи сматра да немају никакав утицај на доношење одлука на локалном нивоу (88, 0%), или нивоу Републике (90, 0%). Младима се не поклања довољна пажња ни међународне заједнице нити домаћих органа власти. Подаци Омладинског комуникативног центра указују да чак 98% испитаника сматра да млади треба да учествују у одлучивању у друштву, а 73% младих сматра да мало или нимало може утицати на политику у БиХ.

Такође, врло је битно нагласити да приликом истраживања одређених елемената испитаници са села имају најчешће лошију животну ситуацију, а такође постоје битне разлике у резултатима упоређујући однос младића и дјевојака.

Међутим, без обзира на неповољно друштвено- економско стање у Републици Српској се јављају нове претпоставке за унапређење општег стања, што ствара повољније услове за останак младих на овом подручју. Република Српска располаже богатим земљишним и шумским ресурсима, а сачувани су и капацитети дрвне, прехранбене, текстилне, нафтне, машинске и електроиндустрије. Процес приватизације у Републици Српској представља развојну шансу, као и помоћ међународних институција и организација. Консолидација банкарског система такође представља нови инпут у развоју наше привреде. Врло је важна и чињеница да се Република Српска оријентисала на принцип развоја мултикултуралног друштва, што јој обезбјеђује додатну стабилност и свјетлију будућност.

III. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПО ОБЛАСТИМА

Омладинска политика усмјерена је ка унапређењу одређених друштвених области на основу дефинисаних циљева.

3.1. образовање

Општи циљеви су:

- настављање започетог процеса реформи основног образовања,
- повећање броја ваншколских и ваннаставних активности (секција) као облик неформалног образовања,
- унапређење наставних планова у оквиру средњошколског образовања, ради стварања базе за високо образовање ученика,
- организовање младих на нивоу основних и средњих школа који треба да допринесу властитом образовном процесу,
- укључивање средњошколаца и студената у процес одлучивања,
- усвајање Закона о универзитету, студентском организовању и стандарду,
- унапређење научноистраживачког рада на факултетима кроз повећање финансијско- материјалне подршке,
- повећање броја наставног кадра,
- стипендирање талентованих и врхунских ученика и студената,
- повећање техничке опремљености универзитета која ће омогућити учешће универзитета на тржишту кроз продају својих услуга,
- утврђивање механизма за обезбјеђење квалитета наставе кроз посебне програме,
- увођење неформалног образовања у систем образовања, уз дефинисање јасних критерија за начин његовог обављања,
- укључивање спортских и омладинских организација у подршку наставном особљу у процесу неформалног образовања,
- обезбјеђење финансијско-материјалних и просторних претпоставки за квалитетан систем образовања и неформалног образовања.

3.2. Култура

Општи циљеви су:

- афирмација културно- друштвеног живота, посебно преко локалне самоуправе,
- развој омладинских културних иницијатива,
- јачање и афирмација позоришта младих,
- стимулисање културно- умјетничког рада младих,
- обезбјеђење просторних и финансијско- материјалних претпоставки за рад културно- умјетничких удружења која окупљају омладину, уз активно учешће локалне самоуправе.

3.3. Заштита животне средине

Општи циљеви су:

- развој еколошке свијести,
- афирмација омладинског рада у области заштите животне средине,
- доношење законске регулативе у овој области,
- стимулисање омладинског туризма у Републици Српској кроз афирмацију туристичких центара за младе.

3.4. Запошљавање и предузетништво

Општи циљеви су:

- омогућавање младим људима активнију улогу у практично- радним процесима (средње стручне школе),
- развијање установа који ће младима омогућити лакше запошљавање,

- образовање омладине у складу са реалним потребама тржишта рада,
- израда дугорочне стратегије запошљавања,
- укидање законских баријера који онемогућавају брже напредовање младих у струци (године радног стажа),
- развој идеје самозапошљавања кроз јачање предузетничке иницијативе код младих, уз подршку надлежних јавних установа,
- подршка младима у руралним подручјима,
- смањење рада на црно,
- развој потрошачке културе домаћих производа,
- активнији приступ у рјешавању стамбеног питања младих људи, посебно младих брачних парова,
- помоћ социјално ужојеној популацији у складу да посебно утврђеном стратегијом.

3. 5. Здравље младих

Општи циљеви су:

- едукација наставног особља из области здравствене заштите, репродуктивног здравља и здравствене превенције,
- отварање савјетовалишта за младе при медицинским установама, те свака врста промоције превенције у програму заштите здравља,
- отварање установа за лијечење од различитих обољења са којима се млади суочавају,
- отварање здравствених фондова за омладину и дјецу,
- повећање наталитета,
- борба против насилничког и девијантног понашања, алкохолизма и наркоманије,
- утврђивање посебне стратегије из области заштите здравља омладине и дјеце,
- унапређење законске регулативе у овој области.

3. 6. Слободно вријеме

Општи циљеви су:

- афирмација програма неформалног образовања,
- афирмација улоге породице и њених духовних вриједности у развоју личности младе особе,
- подстицање културних и спортских програма и садржаја кроз њихову популаризацију и обезбјеђење финансијско- материјалних услова,
- креирање омладинских центара на нивоу локалне самоуправе.

3. 7. Информисање

Општи циљеви су:

- креирање канала комуникације између младих, локалне управе и републичких органа управе (интернет, штампа),
- отварање инфоцентра при институцијама које окупљају младе (школе, факултети, омладинске организације),
- афирмација омладинских активности и питања путем медија.

3. 8. Спорт

Општи циљеви су:

- популаризација спорта међу младима,
- израда стратегије спорта,
- ревитализација малих олимпијских игара у основним и средњим школама,

- афирмација студентских спортских игара,
- обезбјеђење просторних услова за развој масовног и рекреативног спорта.

3. 9. Учешће младих у друштву, омладински рад и мобилност младих

Општи циљеви су:

- успостављање служби које се баве омладинском политиком на нивоу локалне самоуправе,
- афирмација омладинског рада и организовања,
- успостављање механизма сарадње између младих и локалне управе,
- већа издвајања финансијских средстава за омладинске активности, посебно на нивоу локалне самоуправе,
- обезбјеђење просторно- материјалних услова за рад омладинских организација,
- подршка омладинским организацијама републичког карактера,
- јачање међународне омладинске сарадње и развијање различитих програма међународне омладинске сарадње,
- доношење законске регулативе из области омладинског организовања.

IV. ПРОГРАМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

У прилогу су планирани програми активности, вријеме и финансијска средства за извршење

Редни број	Активности/ стратешки циљеви/ програми	Одговорни за имплементацију	Вријеме имплементације	Годишњи ресурси КМ	Укупни ресурси КМ
I - ОБРАЗОВАЊЕ					
а) Основно и средње образовање					
1.	Развијање наставног плана и програма за основне и средње школе	Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод	2006- 2007.	2006- / 2007- /	Нису предвиђена средства
2.	Подршка пројектима унапређивања иницијалног образовања, стручног усавршавања наставника, стручних сарадника и директора, као и њиховог професионалног напредовања	Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод, Министарство науке и технологије, невладине организације	2006- 2009.	2006- 25.000,00 2007- 25.000,00 2008- 25.000,00 2009- 25.000,00	100.000.00
3.	Јачање институција за подршку основном образовању	Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод	2006- 2008.	2006- / 2007- / 2008- /	Нису предвиђена средства
4.	Модернизација образовног законодавства	Министарство просвјете и културе	2006- 2007.	2006- / 2007- /	Нису предвиђена средства
5.	Подржавати повећање броја наставника у складу са реалним потребама (запошљавање младих људи)	Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод	2006- 2009.	2006- / 2007- / 2008- / 2009- /	Нису предвиђена средства
6.	Повећање броја ваншколских и ваннаставних активности као облик неформалног образовања	Министарство просвјете и културе, невладине организације, спортски савези	2006- 2010.	2006- 20.000.00 2007- 20.000.00 2008- 20.000.00 2009- 20.000.00 2010- 20.000.00	100.000.00
7.	Израдити каталог неформалних образовних програма које нуде институције, удружења и привредни субјекти на нивоу општина	Министарство просвјете и културе, невладине организације, општина/град	2006- 2007.	2006- 7.500,00 2007- 7.500,00	15.000.00

8.	Подстицати удружења на развијање програма неформалног образовања за младе	Министарство просвјете и културе	2006- 2009.	2006- 25.000,00	100.000.00
				2007- 25.000,00	
				2008- 25.000,00	
				2009- 25.000,00	
9.	Промоција система вредновања неформалног образовања	Министарство просвјете и културе, невладине организације	2006- 2008.	2006- 20.000,00	50.000.00
				2007- 20.000,00	
				2008- 10.000,00	
10.	Организовање младих на нивоу основних и средњих школа који треба да допринесу властитом процесу образовања	Републички педагошки завод, Министарство просвјете и културе, Омладински савјет Републике Српске	2006- 2009.	2006- 25.000,00	100.000.00
				2007- 25.000,00	
				2008- 25.000,00	
				2009- 25.000,00	
11.	Укључити младе у радне групе, тијела, одборе и слично који осмишљавају рјешења образовне политике на свим нивоима	Републички педагошки завод	2006- 2008.	2006- 7.000,00	20.000.00
				2007- 7.000,00	
				2008- 6.000,00	
12.	Унапређење рада Савјета ученика основних и средњих школа и формирање кровне организације на нивоу РС	Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод	2006- 2007.	2006- 50.000,00	100.000.00
				2007- 50.000,00	
13.	Подршка заједничким програмима Министарства и НВО	Министарство просвјете и културе, невладине организације	2006- 2009.	2006- 25.000,00	100.000.00
				2007- 25.000,00	
				2008- 25.000,00	
				2009- 25.000,00	
б) Високо образовање					
14.	Усвајање Закона о Универзитету, студентском организовању и стандарду	Министарство просвјете и културе	2006.	Х И Т Н О	50.000.00
15.	Имплементација Закона о студентском организовању и унапређење рада Студентске уније Републике Српске	Министарство просвјете и културе, универзитети, Студентска унија Републике Српске	2006- 2010.	2006- 40.000,00	200.000.00
				2007- 40.000,00	
				2008- 40.000,00	
				2009- 40.000,00	
				2010- 40.000,00	

16.	Подржати програме развоја и промоције важности стручних студија на универзитетима, постдипломским студијама и специјализацији	Министарство просвјете и културе, Министарство науке и технологије	2006- 2010.	2006- 40.000,00	200.000.00
				2007- 40.000,00	
				2008- 40.000,00	
				2009- 40.000,00	
				2010- 40.000,00	
17.	Студентске центре реорганизовати и редефинисати	Министарство просвјете и културе Министарство финансија	2006- 2010.	2006- 60.000,00	300.000.00
				2007- 60.000,00	
				2008- 60.000,00	
				2009- 60.000,00	
				2010- 60.000,00	
18.	Формирање сектора при Министарству науке и технологије за укључивање III сектора у финансирању научноистраживачког рада на универзитетима: локалне заједнице, привредни субјекти, фондације (правна и физичка лица)	Министарство науке и технологије, Министарство финансија. Управљачки комитет за омладину, Привредна комора Републике Српске	2006- 2010.	2006- 200.000,00	1.000.000.00
				2007- 200.000,00	
				2008- 200.000,00	
				2009- 200.000,00	
				2010- 200.000,00	
б) Повезаност тржишта рада и универзитета					
19.	Подржати програм стварање Савјета привредника који би сарађивали са универзитетима	Министарство просвјете и културе, Министарство науке и технологије, Привредна комора Републике Српске	2006- 2010.	2006- 20.000,00	100.000.00
				2007- 20.000,00	
				2008- 20.000,00	
				2009- 20.000,00	
				2010- 20.000,00	
20.	Подржати програм промоције идеје обавезног стажирања ради усвајања практичних знања	Министарство просвјете и културе, Министарство науке и технологије и невладине организације	2006- 2008.	2006- 20.000,00	60.000.00
				2007- 20.000,00	
				2008- 20.000,00	
21.	Измјене и допуне Закона с циљем признавања стажирања у године радног стажа при конкурсу	Министарство рада и борачко-инвалидске заштите	2006- 2008.	2006- 7.000,00	20.000.00
				2007- 7.000,00	
				2008- 6.000,00	

22.	Подршка и промоција студентске размјене, с циљем размјене идеја, искустава и усвајање нових знања	Министарство просвјете и културе, невладине организације, универзитети Републике Српске, Студентска унија Републике Српске	2006- 2010.	2006- 60.000.00	300.000.00
				2007- 60.000.00	
				2008- 60.000.00	
				2009- 60.000.00	
				2010- 60.000.00	
23.	Програм професионалне оријентације	Министарство просвјете и културе, Министарство науке и технологије, универзитети Републике Српске и невладине организације	2006- 2010.	2006- 20.000.00	100.000.00
				2007- 20.000.00	
				2008- 20.000.00	
				2009- 20.000.00	
				2010- 20.000.00	
24.	Повећање техничке опремљености универзитета, која ће омогућити учешће истог на тржишту, кроз продају својих услуга	Министарство науке и технологије	2006- 2010.	2006-300.000.00	1.500.000.00
				2007-300.000.00	
				2008-300.000.00	
				2009-300.000.00	
				2010-300.000.00	
25.	Пројекти развоја нових производа	Министарство просвјете и културе	2006- 2010.	2006- 40.000.00	200.000.00
				2007- 40.000.00	
				2008- 40.000.00	
				2009- 40.000.00	
				2010- 40.000.00	
26.	Национални пројекти развоја	Министарство просвјете и културе	2006- 2010.	2006- 20.000.00	100.000.00
				2007- 20.000.00	
				2008- 20.000.00	
				2009- 20.000.00	
				2010- 20.000.00	
27.	Обезбјеђење финансијско материјалних и просторних ресурса за квалитетан систем образовања	Министарство просвјете и културе и Министарство финансија	2006- 2010.	2006-200.000.00	1.000.000.00
				2007-200.000.00	
				2008-200.000.00	
				2009-200.000.00	
				2010-200.000.00	
28.	Спровођење истраживања с циљем рјешавања студентског смјештаја и стандарда студената	Министарство просвјете и културе	2006- 2007.	2006- 15.000.00	30.000.00
				2007- 15.000.00	

II – КУЛТУРА

1) Афирмација културно-умјетничког живота, посебно преко локалне самоуправе

29.	Подржати програм укључивања младих у процес планирања и реализације културних пројеката	Министарство просвјете и културе	2006- 2010.	2006-10.000.00	50.000.00
				2007-10.000.00	
				2008-10.000.00	
				2009-10.000.00	
				2010-10.000.00	
30.	Подстицати оснивање, изградњу и дјеловање клубова за младе у свим локалним срединама, а који раде на непрофитној основи, кроз обнову постојећих и изградњу нових објеката за младе и културних центара у свим већим центрима	Министарство просвјете и културе, Министарство локалне управе и самоуправе, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, општина/град	2006- 2010.	2006-60.000.00	300.000.00
				2007-60.000.00	
				2008-60.000.00	
				2009-60.000.00	
				2010-60.000.00	
31.	Подстицати оснивање мултифункционалних центара за младе у свим већим центрима, кроз обнову постојећих и изградњу нових објеката	Министарство просвјете и културе, Министарство локалне управе и самоуправе, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, општина/град	2006- 2010.	2006-100.000.00	500.000.00
				2007-100.000.00	
				2008-100.000.00	
				2009-100.000.00	
				2010-100.000.00	
32.	Подржати пројекте ликовних колонија на локалном нивоу	Министарство просвјете и културе	2006- 2008.	2006-20.000.00	60.000.00
				2007-20.000.00	
				2008-20.000.00	
2) Развој омладинских културних иницијатива					
33.	Подржати уклањање свих облика дискриминације и маргинализације младих у културном дјеловању	Министарство просвјете и културе	2006- 2007.	2006-10.000.00	20.000.00
				2007-10.000.00	
34.	Стварање повољне атмосфере за лични развој афинитета и интересовања младих	Министарство просвјете и културе	2006- 2010.	2006-10.000.00	50.000.00
				2007-10.000.00	
				2008-10.000.00	
				2009-10.000.00	
				2010-10.000.00	
35.	Развијање образовања из домена менаџмента у култури и рада са младима, као и подршка свим пројектима развоја културе младих на свим нивоима	Министарство просвјете и културе	2006- 2009.	2006-25.000.00	100.000.00
				2007-25.000.00	
				2008-25.000.00	
				2009-25.000.00	

36.	Подржати развој културе и умјетности нових медија и технологија	Министарство просвјете и културе	2006- 2010.	2006-6.000.00	30.000.00
				2007-6.000.00	
				2008-6.000.00	
				2009-6.000.00	
				2010-6.000.00	
3) Јачање и афирмација позоришта младих					
37.	Подржати програм Фестивал омладинског позоришта	Министарство просвјете и културе	2006- 2009.	2006-25.000.00	100.000.00
				2007-25.000.00	
				2008-25.000.00	
				2009-25.000.00	
4) Стимулисање културно-умјетничког рада младих					
38.	Подстицати добротворна давања у сврху стипендирања и усавршавања младих, те промоције талентованих младих умјетника у културном животу друштва	Министарство просвјете и културе	2006- 2010.	2006-10.000.00	50.000.00
				2007-10.000.00	
				2008-10.000.00	
				2009-10.000.00	
				2010-10.000.00	
39.	Израдити програм праћења и стимулисања талентованих младих умјетника кроз стипендирање, укључивање у јавне манифестације и програме међународне размјене	Министарство просвјете и културе	2006- 2010.	2006-10.000.00	50.000.00
				2007-10.000.00	
				2008-10.000.00	
				2009-10.000.00	
40.	Подржати рад КУД-а, посебно у домену презентације на регионалном и међународном нивоу	Министарство просвјете и културе	2006- 2008.	2006-20.000.00	60.000.00
				2007-20.000.00	
				2008-20.000.00	
5) Обезбјеђење просторних и финансијско-материјалних претпоставки за рад културно-умјетничких удружења који окупљају омладину уз активно учешће локалне самоуправе					
41.	Разрадити методе осигуравања већих средстава намијењених међународној културној сарадњи и размјени младих	Министарство просвјете и културе	2006- 2009.	2006-2.000.00	8.000.00
				2007-2.000.00	
				2008-2.000.00	
				2009-2.000.00	

III– ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1) Едукација младих и наставног особља

42.	Едукација младих (дјеце основношколског и средњошколског узраста) путем формалних и неформалних видова образовања	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод, невладине организације	2006- 2010.	2006-10.000.00	50.000,00
				2007-10.000.00	
				2008-10.000.00	
				2009-10.000.00	
				2010-10.000.00	
43.	Едукација наставног особља за рад са младима у овој области	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод, невладине организације	2006- 2010.	2006-10.000.00	50.000,00
				2007-10.000.00	
				2008-10.000.00	
				2009-10.000.00	
				2010-10.000.00	
2) Афирмација омладинског рада у области заштите животне средине					
44.	Медијске кампање с циљем промовисања еколошких вриједности	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство просвјете и културе, невладине организације	2006- 2009.	2006-2.500.00	10.000,00
				2007-2.500.00	
				2008-2.500.00	
				2009-2.500.00	
45.	Реализација пројеката из области заштите животне средине	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, општина/град, невладине организације, међународне организације	2006- 2010.	2006-60.000.00	300.000,00
				2007-60.000.00	
				2008-60.000.00	
				2009-60.000.00	
				2010-60.000.00	
46.	Организовање еколошких акција (нпр. чишћење јавних површина)	Општина/град, невладине организације	2006- 2010.	2006-6.000.00	30.000,00
				2007-6.000.00	
				2008-6.000.00	
				2009-6.000.00	
				2010-6.000.00	
47.	Одржавање семинара и преношење искустава на локалном и интернационалном нивоу	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод, невладине организације	2006- 2010.	2006-10.000.00	50.000,00
				2007-10.000.00	
				2008-10.000.00	
				2009-10.000.00	
				2010-10.000.00	

48.	Афирмација омладинског рада из области екологије путем медија	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство просвјете и културе, Омладински савјет Републике Српске, невладине организације	2006- 2010.	2006-2.000.00	10.000,00
				2007-2.000.00	
				2008-2.000.00	
				2009-2.000.00	
				2010-2.000.00	
3) Стимулисање омладинског туризма у Републици Српској					
49.	Израда пројеката за развој омладинског туризма	Министарство трговине и туризма, Републички педагошки завод, невладине организације	2006- 2010.	2006-20.000.00	100.000,00
				2007-20.000.00	
				2008-20.000.00	
				2009-20.000.00	
				2010-20.000.00	
50.	Организовање локалних и интернационалних еколошких кампова	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство просвјете и културе, невладине организације, општина/град	2006- 2010.	2006-50.000.00	250.000,00
				2007-50.000.00	
				2008-50.000.00	
				2009-50.000.00	
				2010-50.000.00	
51.	Афирмација туристичких центара који су прилагођени потребама младих	Министарство трговине и туризма, Министарство просвјете и културе, општина/град	2006- 2010.	2006-30.000.00	150.000,00
				2007-30.000.00	
				2008-30.000.00	
				2009-30.000.00	
				2010-30.000.00	
52.	Израда и дистрибуција промотивног материјала, те израда веб странице ради информисања шире јавности о омладинским туристичким центрима	Министарство трговине и туризма, Министарство просвјете и културе, општина/град, невладине организације	2006- 2010.	2006-2.000.00	10.000,00
				2007-2.000.00	
				2008-2.000.00	
				2009-2.000.00	
				2010-2.000.00	
4) Доношење законске регулативе у области заштите животне средине					
53.	Евалуација реализације постојећих закона у области животне средине	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство просвјете и културе	2006- 2010.	2006-5.000.00	25.000,00
				2007-5.000.00	
				2008-5.000.00	
				2009-5.000.00	
				2010-5.000.00	

54.	Израда нових закона ради унапређења заштите животне средине	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију	2006- 2010.	2006- 2007- 2008- 2009- 2010-	Нису предвиђена средства
55.	Израда нових закона ради унапређења развоја туризма	Министарство трговине и туризма	2007- 2010	2007- 2008- 2009- 2010-	Нису предвиђена средства

IV– ЗАШТИТА ЗДРАВЉА

1) Развој адекватног система превентивног дјеловања у области здравља путем формалног и неформалног образовања у владиним и невладиним институцијама

56.	Корекција наставног плана и програма и инкорпорација наставних садржаја који су у вези са заштитом здравља младих	Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод	2006- 2010.	2006-20.000.00 2007-20.000.00 2008-20.000.00 2009-20.000.00 2010-20.000.00	100.000,00
57.	Едукација наставног кадра из области здравствене заштите у складу са наставним планом и програмом прилагођеним потребама младих	Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод	2006- 2010.	2006-60.000.00 2007-60.000.00 2008-60.000.00 2009-60.000.00 2010-60.000.00	300.000,00
58.	Едукација младих путем медија уз консултације са стручним лицима	Министарство просвјете и културе, Министарств здравља и социјалне заштите	2006- 2010.	2006-2.000.00 2007-2.000.00 2008-2.000.00 2009-2.000.00 2010-2.000.00	10.000,00
59.	Информисање и едукација младих организовањем манифестација, кампања и дистрибуцијом информативног материјала у области здравља	Министарство просвјете и културе, Министарство здравља и социјалне заштите, невладине организације	2006- 2010.	2006-30.000.00 2007-30.000.00 2008-30.000.00 2009-30.000.00 2010-30.000.00	150.000,00

2) Развој здравствених установа прилагођених потребама младих

60.	Педагошко-психолошко образовање здравствених радника	Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод	2006- 2010.	2006- 40.000.00	200.000,00
				2007- 40.000.00	
				2008- 40.000.00	
				2009- 40.000.00	
				2010- 40.000.00	
61.	Отварање савјетовалишта за младе при медицинским установама и НВО	Министарство здравља и социјалне заштите, домови здравља, центри за ментално здравље, невладине организације	2006- 2010.	2006-300.000.00	1.500.000,00
				2007-300.000.00	
				2008-300.000.00	
				2009-300.000.00	
				2010-300.000.00	
62.	Отварање посебних одјељења у здравственим установама за лијечење младих	Министарство здравља и социјалне заштите, домови здравља, центри за ментално здравље	2006- 2010.	2006-	Дио програма под 61.
				2007-	
				2008-	
				2009-	
				2010-	
63.	Адекватна здравствена заштита младих са посебним потребама	Министарство здравља и социјалне заштите, домови здравља, центри за ментално здравље	2006- 2010.	2006-	Дио програма под 60.и 57.
				2007-	
				2008-	
				2009-	
				2010-	

3) Унапређење сексуалног и репродуктивног здравља младих и повећање наталитета

64.	Информисање и едукација младих путем образовног система, медија и активности невладиних организација	Министарство просвјете и културе, Министарство здравља и социјалне заштите, Републички педагошки завод, невладине организације	2006- 2010.	2006-	Дио програма под 60, 62. и 57.
				2007-	
				2008-	
				2009-	
				2010-	

65.	Отварање тзв. »пријатељских сервиса« прилагођених потребама младих при здравственим установама гдје би могли добити бесплатну и адекватну медицинску помоћ и информативно едукативних центара при НВО	Министарство здравља и социјалне заштите, домови здравља и невладине организације	2006- 2008.	2006-	Дио програма под 62, 63. и 59.
				2007-	
				2008-	
66.	Подстицање наталитета кроз унапређење права и статуса жена у репродуктивној фази	Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство правде	2006- 2010.	2006-	Дио програма под 62, 63. и 59.
				2007-	
				2008-	
				2009- 2010-	
4) Унапређење законске регулативе у области заштите здравља					
67.	Перманентно вредновање постојећих закона у области заштите здравља ради уочавања њихових недостатака	Министарство здравља и социјалне заштите,	2006- 2010.		Нису предвиђена средства
68.	Активно учешће шире јавности у доношењу законских регулатива у области заштите здравља, са посебним акцентом на дјецу и младе с посебним потребама и жене у репродуктивној доби (кампања, презентација).	Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство правде Републички педагошки завод	2006- 2010.		Нису предвиђена средства
V– ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО					
69.	Подстицање предузетништва и запошљавања младих Републике Српске кроз подстицање предузетничке климе реформа фискалне политике; реформа образовања; успостављање и јачање веза између Универзитета и привреде; формирање предузетничких инкубатора, технолошких паркова и слободних царинских зона; промјена законске регулативе из области запошљавања и регистрација бизниса.	Министарство финансија, Министарство просвјете и културе и Министарство за привреду, енергетику и развој, Фонд за развој и запошљавање Републике Српске	2006– 2010	2006-40.000.00	200.000.00
				2007-40.000.00	
				2008-40.000.00	
				2009-40.000.00	
				2010-40.000.00	

70.	<p>Формирање и институционално јачање Агенције за развој малих и средњих предузећа и других владиних и невладиних агенција за предузетништво.</p> <p>- Формирање Агенције за развој малих и средњих предузећа; постављање web портала Агенције; промоција рада Агенције у РС; формирање владиних тијела за кредитне гаранције и инвестициони ризични капитал; стручна и материјална помоћ у раду и формирању невладиних организација које би се примарно бавиле запошљавањем младих и младих са посебним потребама.</p>	<p>Министарство за привреду, енергетику и развој, Министарство финансија, универзитети Републике Српске.</p>	2006- 2008.	<p>2006-50.000.00</p> <p>2007-50.000.00</p> <p>2008-50.000.00</p>	150.000.00
71.	<p>Подстицање стамбене изградње за младе брачне парове</p> <p>- формирање Агенције за подстицај станоградње за младе; проучавање постојећих модела финансирања подстицајне станоградње у иностранству, са посебним освртом на норвешки модел; покретање јавне кампање и промоције станоградње за младе; формирање Фондова узајамног повјерења и штедње;</p>	<p>Фонд становања Републике Српске Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство финансија</p>	2006- 2007.	<p>2006-1.500.000.00</p> <p>2007-1.500.000.00</p>	3.000.000.00
72.	<p>Формирање и реформа омладинских задруга за привремене и повремени послове</p> <p>- Анализа постојећих модела рада студентских и омладинских задруга;</p> <p>- Формирање задруга у руралним подручјима, са посебним акцентом на привремене и повремени послове из области пољопривреде, туризма, производње</p>	<p>Министарство за привреду, енергетику и развој, Министарство трговине и туризма, Министарство финансија, универзитети Републике Српске, општина/град</p>	2006.	2006-500.000.00	500.000.00
73.	<p>Останак младих на селу</p> <p>- подстицање кооперативних послова из области пољопривреде, ситног занатства и индустрије</p>	<p>Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде</p>	2006 – 2010.	<p>2006-60.000.00</p> <p>2007-60.000.00</p> <p>2008-60.000.00</p> <p>2009-60.000.00</p> <p>2010-60.000.00</p>	300.000.00

74.	Запошљавање младих са посебним потребама - Формирање радног тијела за проучавање и предлагање позитивног подстицајног законодавства из области пореске политике, у смислу олакшица послодавцима који буду запошљавали младе са посебним потребама - Подстицајно запошљавање младих са посебним потребама у јавним установама као примјер социјалне одговорности	Министарство финансија, Управа за индиректно опорезивање	2006.	2006-30.000.00	30.000.00
75.	Унапређивање запошљавања младих у државних институцијама - Волонтерски рад и стажирање озакоњити и узети као олакшавајућу околност при сталном запошљавању	Министарство правде, Републички секретаријат за спорт и омладину	2006- 2008.	2006-10.000.00 2007-10.000.00 2008-10.000.00	30.000.00
VI – СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ					
76.	Рад на стандардизацији омладинског рада, те успостављање школе за омладинске раднике	Министарство просвјете и културе, невладине организације	2006- 2010.	2006- 40.000.00 2007- 40.000.00 2008- 40.000.00 2009- 40.000.00 2010- 40.000.00	200.000.00
77.	Слање препорука локалним заједницама да се формирају буџети за подршку омладинских иницијатива и омладинских центара који раде на организовању слободног времена, уз популарисање учешћа родитеља у планирању програма/пројеката.	Министарство просвјете и културе, Републички секретаријат за спорт и омладину, Републички педагошки завод	2007.		Нису предвиђена средства
78.	Успостављање система финансирања омладских пројеката из средстава <i>Лутрије Републике Српске</i>	Министарство финансија	2007.		Нису предвиђена средства
79.	Покретање акције «ОТВАРАЊЕ ШКОЛА»	Министарство просвјете и културе	2007.	2007-20.000.00	20.000.00
80.	Подршка активностима у експерименталним «ОТВОРЕНИМ ШКОЛАМА»	Министарство просвјете и културе	2008- 2010.	2008-20.000.00 2009- 20.000.00 2010- 20.000.00	60.000.00

81.	Расписивање тендера за СУФИНАНСИРАЊЕ програма/пројеката омладинских центара/клубова и посредовање у намицању средстава од европских институција	Министарство просвјете и културе, Републички секретаријат за спорт и омладину	2007- 2010.	2007- 100.000.00	400.000.00
				2008- 100.000.00	
				2009- 100.000.00	
				2010- 100.000.00	
VII– ИНФОРМИСАЊЕ					
82.	Медијско популарисање укључивања омладине у омладинске центре и представљање активности омладинских центара (кампања)	Министарство просвјете и културе, Републички секретаријат за спорт и омладину, Омладински савјет Републике Српске	2006.	2006-10.000.00	10.000.00
83.	Формирање Омладинског информативног центра Републике Српске	Министарство просвјете и културе, Републички секретаријат за спорт и омладину	2007- 2010.	2007- 25.000.00	100.000.00
				2008- 25.000.00	
				2009- 25.000.00	
				2010- 25.000.00	
84.	Издавање периодичних омладинских билтена	Републички секретаријат за спорт и омладину	2006- 2010.	2006- 2.000.00	10.000.00
				2007- 2.000.00	
				2008- 2.000.00	
				2009- 2.000.00	
				2010- 2.000.00	
85.	Популаризација интернета, и подршка и промоција бесплатном приступу школској и студентској популацији Омладинском информативном центру Републике Српске и другим окупљалиштима за младе	Министарство просвјете и културе, Републички секретаријат за спорт и омладину	2006- 2010.	2006-10.000.00	Дио програма под 82 и 83
86.	Креирање website-а Секретаријата за спорт и омладину, на којем ће се налазити информације о омладинском раду	Републички секретаријат за спорт и омладину	2006 2010.	2006- 3.000.00	7.000.00
				2007- 1.000.00	
				2008- 1.000.00	
				2009- 1.000.00	
				2010- 1.000.00	
87.	Популарисање и подршка програмима и пројектима који користе спорт као метод развоја	Републички секретаријат за спорт и омладину	2006- 2010.	/	Нису предвиђена средства

88.	Увођење факултативног спорта/физичког васпитања на факултете; доношење акта који ће обавезати факултете да проведу одлуке	Министарство просвјете и културе, Републички секретаријат за спорт и омладину	2007- 2010.	/	Нису предвиђена средства
89.	Суфинансирање изградње спортских објеката у општинама	Републички секретаријат за спорт и омладину, општина/град	2007- 2010.	2007-100.000.00 2008-100.000.00 2009-100.000.00 2010-100.000.00	400.000.00
VIII – МОБИЛНОСТ МЛАДИХ					
1) Смјештајни капацитети					
90.	Подржати оснивање стандардизованих омладински хостела	Министарство трговине и туризма, невладине организације	2006- 2011.	2006-60.000.00 2007-60.000.00 2008-60.000.00 2009-60.000.00 2010-60.000.00	300.000.00
91.	Оснивање омладинских кампова који би задовољавали потребе масовнијег смјештаја нпр. извиђачки кампови, волонтерски кампови и сл, најмање један по регији (регија= изборна јединица)	Министарство трговине и туризма, Републички секретаријат за спорт и омладину, невладине организације	2006- 2010.	2006-40.000.00 2007-40.000.00 2008-40.000.00 2009-40.000.00 2010-40.000.00	200.000.00
92.	Упутство постојећим студентским, ђачким домовима да, у вријеме љетњег и зимског распуста, уступе на комерцијалној основи своје капацитете потребама смјештаја младих (омладинске манифестације, волонтерски и радни кампови...)	Министарство просвјете и културе	2006.	/	Нису предвиђена средства
93.	Подржати програме који окупљају студенте и средњошколце унутар Републике Српске	Министарство просвјете и културе, Студентска унија Републике Српске, Савјети ученика средњих школа	2006- 2010.	2006- 30.000.00 2007-30.000.00 2008-30.000.00 2009-30.000.00 2010-30.000.00	150.000.00

94.	Наставним планом и програмом за средњошколце прописати организована путовања, стручне и матуралне екскурзије за сваку годину	Министарство просвјете и културе	2006.	/	Нису предвиђена средства
95.	Извршити техничке припреме на факултетима за примјену Сократес програма Европске комисије који се бави мобилношћу студената и наставног кадра	Министарство просвјете и културе, невладине организације	2006-2009.	2006-10.000.00 2007-10.000.00 2008-10.000.00 2009-10.000.00	40.000.00
96.	Подржати рад специјализованих организација које се баве омладинским туризмом (нпр. феријални савез) и мобилношћу младих, и сл.	Министарство трговине и туризма	2006- 2009.	2006-25.000.00 2007-25.000.00 2008-25.000.00 2009-25.000.00	100.000.00
97.	Укључити младе у већ постојеће пројекте сарадње између градова, у оквиру програма "братимљења градова", којима се успоставља билатерална сарадња међу градовима	Министарство управе и локалне самоуправе, општина/град	2006- 2009.	2006-25.000.00 2007-25.000.00 2008-25.000.00 2009-25.000.00	100.000.00
98.	Подржати програме који информишу младе о одласку на семинаре, кампове, размјене...	Републички секретаријат за спорт и омладину, Управљачки комитет за омладину Републике Српске, невладине организације	2006- 2010.	2006-85.000.00 2007-5.000.00 2008-5.000.00 2009-5.000.00 2010-5.000.00	25.000.00
99.	Подржати програме који дају повластице за младе у саобраћају (нпр. ISIC и EURO 26 картице, intre rail ...)	Министарство трговине и туризма, Републички секретаријат за спорт и омладину	2006- 2010.	2006-25.000.00 2007-25.000.00 2008-25.000.00 2009-25.000.00 2010-25.000.00	100.000.00
IX – УЧЕШЋЕ МЛАДИХ У ДРУШТВУ					
2) Кроз цивилно друштво					
100.	Промоција и имплементација Закона о омладинском организовању	Републички секретаријат за спорт и омладину	2006- 2007.	2006-5.000.00 2007-5.000.00	10.000.00

101.	Буџети за младе (заговарање)	Републички секретаријат за спорт и омладину, Омладински савјет Републике Српске	2006-2010.	/	Нису предвиђена средства
102.	Унапријед одређивање буџета за омладинске програме на ентитетском (у оквиру буџета Републичког секретаријата за спорт и омладину) и локалном нивоу увести буџетске кодове за омладинске програме	Министарство финансија, Управљачки комитет за омладину Републике Српске	2006.	/	Нису предвиђена средства
103.	Разрадити јасне критеријуме за додјелу средстава из ових буџета и укључити представнике младих у доношење одлука о томе коме се додјељују средства	Управљачки комитет за омладину Републике Српске,	2006.	/	Нису предвиђена средства
104.	Обавезно укључивање представника младих у скупштинске и савјетодавне одборе и комисије за младе и за писање закона који се тичу младих на локалном нивоу	Управљачки комитет за омладину Републике Српске, Републички секретаријат за спорт и омладину	2006-2007.	2006-5.000.00 2007-5.000.00	10.000.00
105.	Подршка развоју Омладинског Савјета РС	Републички секретаријат за спорт и омладину, невладине организације	2006– 2010.	2006-60.000.00 2007-60.000.00 2008-60.000.00 2009-60.000.00 2010-60.000.00	300.000.00
106.	Подршка развоју Савјета ученика у средњим школама и студентским организацијама на факултетима	Министарство просвјете и културе, Републички секретаријат за спорт и омладину, Студентска унија Републике Српске	2006- 2010.	2006-20.000.00 2007-20.000.00 2008-20.000.00 2009-20.000.00 2010-20.000.00	100.000.00
107.	Годишња истраживања о потребама и положају младих	Републички секретаријат за спорт и омладину, Омладински савјет Републике Српске, општина/град, универзитети у Републици Српској	2006- 2010.	2006-4.000.00 2007-4.000.00 2008-4.000.00 2009-4.000.00 2010-4.000.00	20.000.00
108.	Увођење у Шифрарник Републике Српске шифре "омладинска политика"	Министарство управе и локалне самоуправе	2006.	/	Нису пр. средства

109.	Подржати програме којима се едукују запослени у државној управи о појму и значају омладинских невладиних организација и омладинске политике	Републички секретаријат за спорт и омладину, Министарство управе и локалне самоуправе, Управљачки комитет Републике Српске	2006- 2009.	2006- 5.000.00 2007-5.000.00 2008-5.000.00 2009-5.000.00	20.000.00
110.	Подржати програме којима се представници омладинских организација информишу о структури и улози државне управе	Републички секретаријат за спорт и омладину, Министарство управе и локалне самоуправе, Омладински савјет Републике Српске	2006 – 2009.	2006-4.000.00 2007-4.000.00 2008-4.000.00 2009-4.000.00	16.000.00
111.	Подржати програме који имају за циљ рад са младима у руралним срединама	Републички секретаријат за спорт и омладину, невладине организације	2006- 2010.	2006-10.000.00 2007-10.000.00 2008-10.000.00 2009-10.000.00 2010-10.000.00	50.000.00
112.	Подршка локалним омладинским организацијама, ажурирано рјешавање питања за рад младих на локалном нивоу (подршка омладинским савјетима у свим градовима и општинама)	Министарство управе и локалне самоуправе, општина/град, Републички секретаријат за спорт и омладину, невладине организације	2006- 2010.	2006-100.000.00 2007-100.000.00 2008-100.000.00 2009-100.000.00 2010-100.000.00	500.000.00
3) Укључивање младих са посебним потребама у друштво					
113.	Законом о средњошколском и високом образовању; прецизно дефинисати право и услове уписивања у средње школе и на факултете особа са онеспособљењем;	Министарство просвјете и културе	2006.	/	Нису предвиђена средства
114.	Законски одредити обавезе професора и студената, односно ученика, и дозволити могућност импровизације наставног програма, наравно у границама прихватљивог за градиво	Министарство просвјете и културе Републички педагошки завод	2006.	/	Нису предвиђена средства
115.	Лицима са посебним потребама омогућити несметан приступ образовним, културним и вјерским институцијама и спортским објектима	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију	2006- 2010.	2006-30.000.00 2007-30.000.00 2008-30.000.00 2009-30.000.00 2010-30.000.00	150.000.00

116.	Развити дугорочни програм "персоналне асистенције" особама са посебним потребама	Министарство здравља и социјалне заштите, невладине организације	2006- 2010.	2006-30.000.00	150.000.00
				2007-30.000.00	
				2008-30.000.00	
				2009-30.000.00	
				2010-30.000.00	
117.	Подржати програме којима се стимулише запошљавање младих са посебним потребама	Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, невладине организације	2006- 2010.	2006-20.000.00	100.000.00
				2007-20.000.00	
				2008-20.000.00	
				2009-20.000.00	
				2010-20.000.00	
118.	Подржати програме развоја спорта за лица са посебним потребама	Републички секретаријат за спорт и омладину	2006– 2010.	2006-30.000.00	150.000.00
				2007-30.000.00	
				2008-30.000.00	
				2009-30.000.00	
				2010-30.000.00	
4) Укључивање младих у политички живот					
119.	Подржати програме којима се подстичу млади да излазе на изборе	Омладински савјет Републике Српске, невладине организације	2006– 2010.	2006-2.000.00	10.000.00
				2007-2.000.00	
				2008-2.000.00	
				2009-2.000.00	
				2010-2.000.00	
120.	Подстицати програме којима се промовише бољи положај младих у политичким партијама и на изборним листама	Омладински савјет Републике Српске и невладине организације	2006 –2009.	2006-10.000.00	40.000.00
				2007-10.000.00	
				2008-10.000.00	
				2009-10.000.00	
121.	Законско регулисање положаја подмладака политичких партија	Републички секретаријат за спорт и омладину	2006.	2006-5.000.00	5.000.00
X – ОМЛАДИНСКИ РАД					
122.	Донијети Закон о омладинском раду и осмислити програм њихове едукације	Републички секретаријат за спорт и омладину	2006.	2006-10.000.00	10.000.00

123.	Подржати оснивање и рад Тренинг центра на републичком нивоу који би се бавио осмишљавањем програма неформалне едукације, едукацијом и лиценцирањем тренера	Републички секретаријат за спорт и омладину, Омладински савјет Републике Српске, невладине организације	2006– 2009.	2006- 25.000.00	100.000.00
				2007-25.000.00	
				2008-25.000.00	
				2009-25.000.00	
124.	Доношење закона о волонтеризму (кампања)	Републички секретаријат за спорт и омладину, Министарство рада и борачко инвалидске заштите	2006.	2006-30.000.00	30.000.00
125.	Извршити промјене у наставним плановима и програмима факултета којим би се омогућило да се дио стажирања и стручних пракси обавља у невладиним организацијама (кампања, заговарање)	Министарство просвјете и културе, Омладински савјет Републике Српске, невладине организације	2006–2007.	2006-10.000.00	20.000.00

**V. ФИНАНСИЈСКЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ
ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ ЗА ПЕРИОД 2006 – 2010. ГОДИНА**

1. ОБРАЗОВАЊЕ

1.1. Основно и средње образовање.....	685.000,00 KM
1.2. Високо образовање.....	1.750.000,00 KM
1.3. Повезаност тржишта рада и универзитета.....	<u>3.410.000,00 KM</u>
укупно:	5.845.000,00 KM

2. КУЛТУРА

1.1. Афирмација културно-умјетничког живота, посебно преко локалне самоуправе.....	910.000,00 KM
1.2. Развој омладинских културних иницијатива.....	200.000,00 KM
1.3. Јачање и афирмација позоришта младих.....	100.000,00 KM
1.4. Стимулисање културно-умјетничког рада младих.....	160.000,00 KM
1.5. Обезбјеђење просторних и финансијско-материјалних претпоставки за рад културно-умјетничких удружења који окупљају омладину, уз активно учешће локалне самоуправе.....	<u>8.000,00 KM</u>
укупно:	1.378.000,00 KM

2. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

3.1. Едукација младих и наставног особља.....	100.000,00 KM
2.1. Афирмација омладинског рада у области заштите животне средине.....	400.000,00 KM
2.2. Стимулисање омладинског туризма у Републици Српској.....	510.000,00 KM
2.3. Доношење законске регулативе у области заштите животне средине.....	<u>25.000,00 KM</u>
укупно:	1.035.000,00 KM

3. ЗАШТИТА ЗДРАВЉА

3.1. Развој адекватног система превентивног дјеловања у области здравља путем формалног и неформалног образовања у владиним и невладиним институцијама.....	560.000,00 KM
3.2. Развој здравствених установа прилагођених потребама младих.....	1.700.000,00 KM
3.3. Унапређење сексуалног и репродуктивног здравља младих и повећање наталитета...(нису предвиђена средства)	/
4.4. Унапређење законске регулативе...(нису предвиђена средства)	/
укупно:	2.260.000,00 KM

4. ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО.....	4.210.000,00 КМ
5. СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ.....	680.000,00 КМ
6. ИНФОРМИСАЊЕ.....	527.000,00 КМ
7. МОБИЛНОСТ МЛАДИХ	
7.1. Смјештајни капацитети.....	1.015.000,00 КМ
укупно:	1.015.000,00 КМ
8. УЧЕШЋЕ МЛАДИХ У ДРУШТВУ	
8.1. Кроз цивилно друштво.....	1.026.000,00 КМ
8.2. Укључивање младих са посебним потребама у друштво.....	550.000,00 КМ
10.2. Укључивање младих са посебним потребама у политички живот.....	55.000,00 КМ
укупно:	.1.631.000,00 КМ
9. ОМЛАДИНСКИ РАД.....	161.000,00 КМ
УКУПНО:	18.741.000,00 КМ

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ

Реализације Омладинске политике за 2006. годину и средњорочни период

ОБЛАСТ	СРЕДСТВА КМ 2006. ГОД	УКУПНО КМ 2006-2010
ОБРАЗОВАЊЕ	1.696.500,00	5.845.000,00
КУЛТУРА	407.000,00	1.378.000,00
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	207.500,00	1.035.000,00
ЗАШТИТА ЗДРАВЉА	452.000,00	2.260.000,00
ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО	2.190.000,00	4.210.000,00
СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ	40.000,00	680.000,00
ИНФОРМИСАЊЕ	15.000,00	527.000,00
МОБИЛНОСТ МЛАДИХ	308.000,00	1.015.000,00
УЧЕШЋЕ МЛАДИХ У ДРУШТВУ	340.000,00	1.631.000,00
ОМЛАДИНСКИ РАД	75.000,00	160.000,00
У К У П Н О	5.731.000,00	18.741.000,00

VI. ПРЕПОРУКЕ ОПШТИНАМА, ГРАДОВИМА И ОМЛАДИНСКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

1) Препоруке општинама и градовима

У складу са Законом о омладинском организовању, јасно је утврђена обавеза општинама и градовима да доносе петогодишње и једногодишње оперативне планове Омладинске политике. Омладинска политика која се доноси на општинском и градском нивоу треба да реално одсликава проблеме младих на локалном нивоу, те да обухвата програме за њихово рјешавање. У планирању омладинске политике, али и њеној примјени, неопходно је учешће младих, те омладинских организација. Најзначајнији механизми за учешће младих у планирању и примјени омладинске политике су:

- Омладински савјети, асоцијације младих и невладиних организација на локалном нивоу,
- Референти за младе, лица која су запослена у локалној управи на реализацији Омладинске политике
- Управљачки комитети, орган локалне управе који укључују представнике различитих одјељења у локалној управи и представнике Омладинског савјета
- Комисије за младе, скупштинска комисија у којој учествују млади

Веома је важно да се за реализацију конкретних програма Омладинске политике обезбиједи довољна средства у општинском, односно градском буџету. Такође, потребно је створити механизме за планирање и примјену програма Омладинске политике.

Омладинска политика није само програм развоја омладинских организација. Она мора да обухвати цјелокупну популацију младих.

Омладинска политика треба да се базира на европској пракси и стандардима. Потребно је у њеном планирању и примјени подржавати одредбе Европске повеље о учешћу младих на локалном и регионалном нивоу.

Модерна европска локална самоуправа пружа могућности младим људима. Таква треба да буде и наша.

2) Препоруке омладинским организацијама

Улога омладинских организација у планирању и примјени Омладинске политике је веома важна. Стога, омладинске организације треба да схвате своју велику друштвену одговорност за унапређење позиције младих. Омладинске организације не требају бити затворене групе преко којих се остварују интереси малих група и појединаца, него требају бити снага која ће искрено заступати интересе младих.

Омладинске организације на локалном нивоу не треба да буду конкуренти, него треба да међусобно сарађују у заједничком интересу омладине. Потребно је да омладинске

организације схвате значај омладинских савјета на нивоу општине или града на чијем простору дјелују. Омладински савјети су «простор» за међусобан дијалог различитих група, ради рјешавања проблема младих.

Сарадња и партнерски однос са локалном управом на планирању и примјени омладинске политике је веома важан друштвени задатак и одговорност омладинских организација. Општинска управа не смије при томе задирати у основне принципе рада омладинских организација као добровољних удружења грађана.

Наравно, промоција европских принципа омладинске политике треба да буде основа рада омладинских организација.

Омладинске организације су богатство сваке општине, града, али и Републике Српске.

VII. МЈЕРЕ, ПЛАНИРАЊЕ, ПРОВОЂЕЊЕ И КОНТРОЛА ПРЕДВИЂЕНИХ АКТИВНОСТИ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

У настојању да се реализује Омладинска политика, потребно је дефинисати одређене мјере, односно планирање, провођење и контролу предвиђених активности :

- 1) Управљачки комитет за омладину, обавезан је да успостави што бољу координацију између надлежних министарстава, Републичког секретаријата за спорт и омладину, Омладинског савјета Републике Српске и институција које се баве питањима младих. Добра међусекторална сарадња, унутар Управљачког комитета за омладину, унаприједила би реализацију предвиђених програма и активности;
- 2) успоставити што бољу сарадњу Управљачког комитета за омладину са Одбором за младе у Народној скупштини Републике Српске;
- 3) Републички секретаријат, као тијело државне управе је Главни координатор за планирање, спровођење и контролу;
- 4) средства за реализацију програма утврђених у Омладинској политици, планираће се буџету Републике Српске у оквиру министарстава и других носилаца предвиђених активности у висини и омјерима утврђеним буџетским документима;
- 5) организације које буду аплицирале пројектима, мораће да задовоље услов територијалне заступљености Републике Српске, што ће довести до сарадње и удруживања више омладинских организација;
- 6) препоручује се свим јединицама локалне самоуправе да, ускладу са Омладинском политиком, учествују у њеном финансирању;
- 7) министарства и други надлежни органи, дужни су да, у најкраћем року, сачине оперативни план, са финансијским ефектима у коме ће прецизирати и носиоце;
- 8) Републички секретаријат за спорт и омладину, два пута годишње ће извјештавати Владу Републике Српске о провођењу активности предвиђених у документу.